

Bild 1. Fornminnesföreningen hälsas vid Alunda klockaregård av överlärare Sjögren.

TILL OLANDSBYGDEN, ÖSTHAMMAR OCH ÖREGRUND

FORNMINNESFÖRENINGENS ÅRSMÖTE OCH VÅRUTFLYKT 1949

Söndagen 29 maj 1949 hade Upplands fornminnesförening sin Svårutflykt, som denna gång ägnades nordöstra Uppland med Östhammar och Öregrund som slutmål. Anslutningen var synnerligen stor, inte mindre än sju stora bussar och ett 30-tal privatbilar startade från Uppsala. Enköpingsborna kommo i egen buss. Den stora anslutningen av deltagare gjorde dock att den första programpunkten måste utgå, ty vägarna till Grenome herrgård skulle inte ha stoppat för en sådan invasion. Meddelanden om denna plats inlades i stället i programpunkten vid Alunda klockaregård. Där hälsades resenärerna av ordf. i Södra Olands hembygds-gille, överlärare Bror A. Sjögren, som i sitt tal manade fram de minnen, som skulle möta

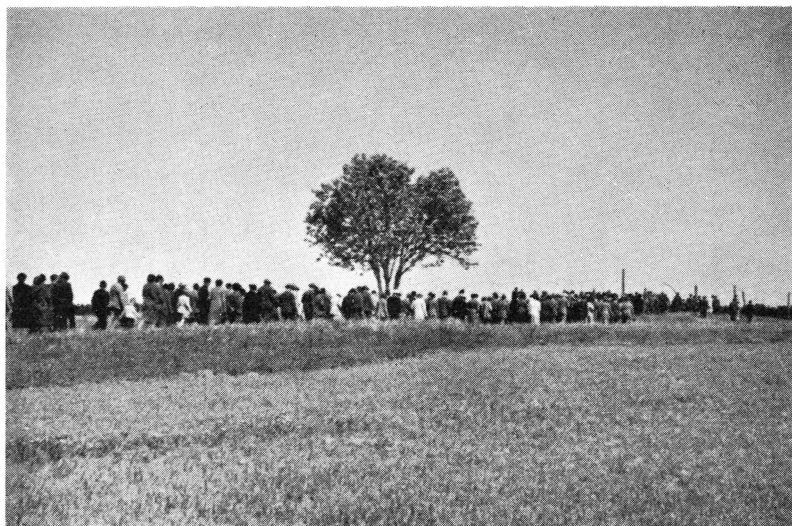

Bild 2. På väg till den gamla marknadsplatsen vid Skäfthammars kyrka.

från denna genuina upplandstrakt, jordbruksbygden i Alunda och brukslivet i Skäfthammar-Gimo. Han berörde också vad man ville skapa i Grenomegården, en lägerplats för ungdomen, en studiegård i den uppländska hembygdsrörelsens tjänst. Därefter lämnade fil. kand. Anna-Märta Tjernberg några meddelanden över Grenomebygdens forntopografi. Fil. mag. Karin Alinder berättade värtaligt och fängslande om klockargården i Alunda, dess byggnadshistoria och de karakteristiska miljöer, som där ordnats kring bygdens liv i helg och söcken. Fröken Alinder betonade att Alunda inte bara varit en jordbruksbygd av stora mått utan även ett hantverkets centrum. Därefter besågs i grupper de i klockargården av intendent Alenius ordnade samlingarna under ciceronskap av fröken Alinder, överlärare Sjögren, fabrikör Fredlund och intendent Alenius, varefter färden gick vidare till Skäfthammar. Där hälsade kyrkoherde J. A. Isacson från kyrkvallen och bjöd deltagarna tåga med till den gamla marknadsplatsen vid Olandsån. Här tecknade kyrkoherden i korta drag det livliga — ibland kanske vilda — marknadsliv, som här rådde till 1836 vid midsommar, jul och Mikaelitid. Kyrkoherden demonstrerade också kyrkan och efter denna programpunkt, som utformades till en stämmningsfull högtidsstund, intogo färdtagarna återigen sina platser i bussarna och bilarna.

Bild. 3. Kyrkoherde Isaksson håller föredrag om Skäfthammar inne i den vackra kyrkan.

Nästa anhalt var nära. Det var Disponentgården i Gimo, där kaffedrickning vidtog. Fornminnesföreningens ordf. landshövding Kjellman hälsade deltagarna välkomna och uttryckte sin stora glädje över att landsbygden var så rikt representerad. Landshövdingen framhöll, att färden detta år ställts till ett gränsland mellan jordbruks- och hantverksbygd i Alunda och bruksbygd i Gimo med tillika ett inslag av det gamla Roden med dess vikingatåg och kulturmission i österled. Årsmötesförhandlingarna vidtogo nu. De funktionärer och representanter i styrelsen, som stodo i tur att avgå, omvaldes. Därefter avlades ett kort besök på Gimo slott, där de närvarande från den med skönt rococosmide sirade trappan hälsades av riksdagsman Fritiof Domö, ordf. i Stiftelsen för högerns medborgarskola. Rektor Birger Werner skildrade värtaligt Gimo slott, Jean-Eric Rehns förnämliga verk från 1760-talet och en av tidens utsöktast genomarbetade byggnadsskapelser.

Tiden hastade och bussar och bilar foro vidare till Östhammar, närmare bestämt Frösåkers härads hembygdsmuseum. Här hälsade stadsfullmäktiges ordf. distrikslantmätare Bill Strömer färddelta-garna, varefter gårdsägare K. G. Blomgren gav en roande och rapp

Bild 4. Från besöket på Gimo slott.

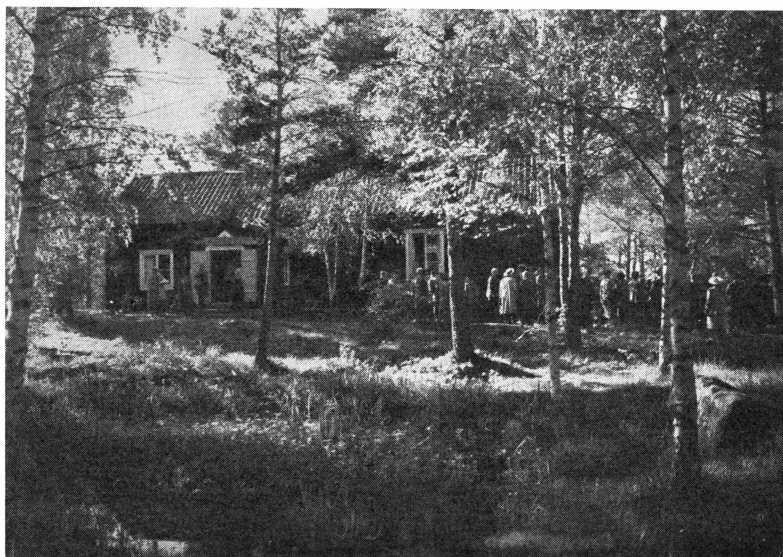

Bild 5. Vid Frösåkers Häradsmuseum i Östhammar.

Bild 6. Samling framför Öregrunds Hembygdsgård.

teckning av staden Östhammars historia. Intendent Ålenius demonstrerade det i sin art märkligaste föremålet i museet, en sirad planka från Långalma, ett sängöverstycke från 1300-talet. Urmakarmästare Rudolf Andersson redogjorde för de intressanta byggnaderna och samlingarna på Gammelhus, där utflyktsprogrammet beräknat ett besök, som tyvärr måste slopas på grund av försening. Sedan samlingarna visats av intendent Ålenius och fröken Ingrid Schram anträdde färden till slutmålet Öregrund, där en stund ägnades åt Öregrundsgården. Ordf. i stadens hembygdsförening köpman Karl Wickström hälsade deltagarna välkomna till havsbandet »där hav och himmel mötas», varefter han på ett fängslande sätt redogjorde för stadens och Öregrundsgårdens historia.

En god avslutning på den ansträngande men givande dagen var den gemensamma middagen, som serverades på Hasselbacken i Öregrund. Valö spelmanslag underhöll med uppskattade folkmelodier, och man njöt inte bara av musiken och maten utan även och kanske mest av den storartade utsikten, med havet och Gräsö som blickpunkt. Med solnedgångens rika färgspel över Grepens nästan spegelblanka vatten som bakgrund kåserade komminister Bengt Ahlander med känsla och sakkunskap över Öregrundsgrepens säregna förhållanden, där de många fyrarna talade sitt språk om ett ofta

Bild 7. Från årsmötesförhandlingarna vid Gimo.

hårt liv, och berättade karakteristiska drag ur Gräsöns historia. Landshövding Kjellman framförde fornminnesföreningens tack för det älskvärda mottagandet och för de utomordentligt intressanta demonstrationer resenärerna fått vara med om. Han vände sig därvid särskilt till organisatören, landsantikvarie Nils Sundquist, som ånyo åstadkommit en fullträff och till intendent Ålenius, vars insatser vid de olika hembygdsmuseernas tillkomst under dagen vackert rosats. Landsantikvarie Sundquist framförde föreningens tack för det stora hembygdsvårdande intresse landshövding Kjellman alltid lägger i dagen.

När tiden var inne för avfärd kunde man se tillbaka på en skön och i högsta grad givande utflykt, en utflykt som förmedlat kontakten mellan stadsbygd och landsbygd, forntid och nutid. Och när uppsaladeltagarna återsågo stadens välkända silhuett, var det inte bara känslan av hemkomstens glädje, som satte slutvinjetten på denna dag, utan en större och vidare känsla av att hela Uppland, landet med skördar och järn, dragits in under den välkända bilden av slottet och domkyrkotornen.

—rg.